

RIKSADVOKATEN

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres referanse:

23/1065 - HIH

Vår referanse:

23/460 - 2 / EKY001

Dato:

06.03.2023

Høring – forslag til lov om informasjonstilgang m.m. for Baneheia-utvalget

Det vises til departementets brev 22. februar d.å., der det gis frist til 8. d.m. for merknader til forslaget til lov om informasjonstilgang m.m. for Baneheia-utvalget. Riksadvokaten vil kommentere to sider ved forslaget – nødvendighetskravet som vilkår for unntak fra avgiverorganets taushetsplikt og utvalgets taushetsplikt og adgang til å formidle opplysninger til andre.

Etter utkastet § 2 første ledd er det kun opplysninger som er «nødvendige for utvalgets arbeid» som kan meddeles utvalget uten hinder av taushetsplikten. Nødvendighetsprinsippet er grunnleggende ved behandlingen av personopplysninger, og riksadvokaten er i utgangspunktet enig i at det ikke bør gjøres unntak fra taushetsplikten i større utstrekning enn det som er nødvendige for at utvalget skal kunne ivareta oppgavene som følger av mandatet.

Nødvendighetsvilkåret reiser imidlertid både prinsipielle og praktiske spørsmål. På det prinsipielle plan kan det stilles spørsmål ved om påtalemyndigheten – som i dette tilfellet til dels er objekt for granskningen – selv bør ta stilling til hvilke opplysninger det er nødvendig for utvalget å få tilgang til. Under enhver omstendighet tilsier hensynet til utvalgets legitimitet og tilliten til dets arbeid at utvalget i stor utstrekning får tilgang til aktuelle straffesaksopplysninger. Av disse grunner antas det at påtalemyndigheten bør være tilbakeholden med å nekte utvalget tilgang til opplysninger under henvisning til at det ikke anses nødvendig for utvalgets arbeid.

Videre må det forventes at utvalget vil ønske innsyn i samtlige dokumenter i Baneheia-saken, og eventuelt også i enkelte andre straffesaker, og dermed at det kan bli spørsmål om dokumenttilgang av betydelig omfang. De fleste straffesaksdokumenter inneholder i større eller mindre grad taushetsbelagte opplysninger. På grunn av omfanget vil det i praksis kunne bli en tilnærmet uoverkommelig oppgave for påtalemyndigheten å skulle foreta en inngående konkret vurdering av hvilke opplysninger i hvert enkelt dokument det er eller ikke er nødvendig at utvalget får tilgang til.

De forhold som er påpekt tilsier etter riksadvokatens syn at det i liten grad bør kreves at påtalemyndigheten skal foreta en intensiv prøving av nødvendighetsvilkåret i utkastet § 2

første ledd. Det bør være tilstrekkelig at det enkelte dokument inneholder opplysninger som kan være relevant for utvalgets arbeid og i så fall være adgang til å gi innsyn i dokumentet i sin helhet. Det bør dessuten være en viss adgang til å foreta en samlet vurdering for dokumentgrupper eller for samtlige dokumenter, sml. riksadvokatens veileder om innsyn i straffesaksdokumenter for andre enn sakens parter (RA-2017-3-S) punkt 7.4, med videre henvisninger. Kravet til prøvingsintensitet kan med fordel klargjøres i lovproposisjonen.

Etter utkastet § 3 første ledd skal utvalget i utgangspunktet ha tilsvarende taushetsplikt som etter forvaltningsloven, men dersom utvalget mottar opplysninger underlagt «strengere regler om taushetsplikt» enn det som følger av forvaltningsloven, skal de strengere reglene gjelde. Taushetsplikten etter politiregisterloven § 23 rekker lenger enn taushetspliktreglene i forvaltningsloven, blant annet ved at også opplysninger om politiets metoder kan være omfattet, jf. fjerde ledd. Det antas at dette er eksempel på en strengere regel, som således vil gjelde tilsvarende for utvalgsmedlemmene, men for klarhetens skyld kan dette gjerne komme til uttrykk i proposisjonen.

Det forutsettes i høringsnotatet at utvalget skal kunne innvilge innsyn etter reglene i personopplysningsloven og offentleglova. Etter riksadvokatens syn bør dette ikke gjelde opplysninger fra straffesak. De nevnte lovene gjelder ikke for straffesaksopplysninger som behandles av påtalemyndigheten og politiet, jf. personopplysningsloven § 2 annet ledd bokstav b og offentleglova § 2 fjerde ledd tredje punktum. For slik behandling gjelder i stedet politiregisterloven og straffeprosessloven. Riksadvokaten kan vanskelig se at tungtveiende grunner taler for at deling av straffesaksopplysninger med det uavhengige utvalget bør medføre at opplysningene underkastes et annet rettslig regime enn det som ellers gjelder. Det forstås derfor at det inntas en bestemmelse i særloven om at spørsmål om innsyn i opplysninger fra straffesak fullt ut skal behandles etter reglene i politiregisterloven og straffeprosessloven. Dette vil blant annet innebære at spørsmål om innsyn i slike opplysninger på vanlig måte skal behandles av påtalemyndigheten og eventuelt domstolen, ikke utvalget.

Torunn Salomonsen Holmberg
ass. riksadvokat

Esben Kyhring
førstestatsadvokat

Dokumentet er elektronisk godkjent og har derfor ingen signatur